

поетів чи ліричних героїв, навіювати певні настрої, уводити читача у внутрішній світ автора, допомагати реципієнтові розібратися у власній душі, своїх настроях, емоціях. Полісемантичність і поліфункціональність цих образів в експлікації поетичного слова при збереженні їх смислових стрижнів та одночасному зміщенні прямих акцентів, переході один в одного, ліквідації чітких кордонів між ними найкращим чином показують, що вони є найбільш ємними і виправданими засобами вираження станів екзистенції.

У загальних рисах у німецькій народній баладі виділяють наступні жанрові різновиди. По-перше, це велика група фантастично-міфологічних балад, де головні герої зіштовхуються з містичними та фантастичними істотами, з надприродними силами. Весь різнобарвний, чарівний, містичний світ постає перед нами у трагічних конфліктах, супротивах людини та природи. Основою цих балад є звички народу, його уявлення, середовище існування, стародавні язичницькі вірування.

Друга група балад – це любовні балади, третя – балади з яскраво вираженими соціальними конфліктами.

У баладах, що були нами досліджені, спостерігається не просто описання природи, її красот та різнобарвності; тут природа виступає дійовою особою, основною складовою частиною, персоніфікованим героєм, головним («Erlkönig», «Wassermanfrau») чи другорядним («Der Fischer», «Der Hangeschuch»). І саме наявність таких образів підсилює звучання почуттів, відчуттів, світосприйняття людини у баладах.

РАМКОВА КОНСТРУКЦІЯ В НІМЕЦЬКІЙ МОВІ

Доп. – Марченко І., ПР-32

Наук. кер. – ст.викл. Чепелюк А.Д.

Поняття рамкова конструкція (РК), незважаючи на широке вживання в сучасній лінгвістиці, з'явилося й використовується переважно в області синтаксису, де цей термін розуміється як роз'єднання тісно пов'язаних між собою лексико-

Сумський державний
університет
БІБЛІОТЕКА

Укретна
СУМСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІНСТИТУТ
Чигальний вул.

граматичних елементів із синтаксичним завданням оформлення більш широкого мовного комплексу, словосполучення (як правило, субстантивного) і речення.

У сучасній германістиці існують різні підходи до типології РК, у більшості випадків вони базуються на топології компонентів РК у структурі речень різної комунікативної спрямованості і їх лексико-граматичному наповненні.

Привертає до себе увагу той факт, що розвиток аналітичних конструкцій і тенденція до номінального стилю, посилення фіксованості порядку слів (ПС) створює можливість для "розщеплення" присудка й функціонування дієслівно-атрибутивної РК. "Розщеплення" присудка служить завданням поляризації грама-тичної й лексичної інформації. Семантично детермінуючий елемент максимально зосереджує в собі семантичний зміст сполучення, а грама-тично детермінуючий елемент виражає всі формальні категорії, що відносяться до синтагми у цілому, його топологічна позиція служить вказівкою на комунікативну спрямованість речення:

"Ich habe eben ein Telegramm von Jurgen erhalten"

"Hast du eben ein Telegramm von Jurgen erhalten?"

Інтерес учених до РК зумовив появу пов'язаних з нею теорій "полюсів", "напруженості", "полів". В основі цих теорій лежить топологічна фіксованість компонентів дієслівно-атрибутивної та сполучниково-атрибутивної РК.

Звертання до генезису й еволюції РК у структурі речення дозволяє зроби-ти деякі узагальнення: РК - явище, генетично властиве німецькій мові й закріплене в її синтаксичній нормі під впливом різних факторів, внутрішньо-структурних: редуція флексій, закріплення твердого порядку слів, становлення аналітизму, часте вживання слів з відокремленими префіксами (telephonieren – anrufen), заміні дієслів синонімічними словосполученнями (beweisen - unter Beweis stellen) та екстралінгвістичних: переклад Біблії на німецьку, яка стала підґрунтям для формування національної німецької мови.

Закріплення РК у синтаксичній будові починається вже в

древньоверхньо-німецький період, коли заставляються топологічні позиції РК головного (ГР) і підрядного речень (ПР).

"Alia thesa naht arbeitende niuuih ni gefiengumes "

У середньоверхньонімецький період закріплюється РК ПР, що зумовило чітке розмежування ГР і ПР. РК середньоверхньонімецького періоду може включати досить велику кількість компонентів речення. У цей період починають закріплюватися в якості нормативних перші за рамочні члени речення:

"Dass erz mir sin Hut und sin lant alles bevalch in mine hant"

Кодифікація норми німецької мови починається з XVII в. теоретиками-граматистами й письменниками. Великий внесок у цей процес вніс М. Лютер, що переклав біблію на німецьку мову. Також багато морфологічних та синтаксичних зміни вплинули деякою мірою на закріплення РК у реченні німецької мови. Але зустрічаються випадки порушення РК, які називаються "винесення за рамкову конструкцію:

"Er hat mich in das Wochenendhaus eingeladen, das seinen Eltern "

Існують нормативні випадки виносу за РК, кодифіковані сучасними гра-матиками, випадки порушення РК і стилістичне винесення, зумовлене контекстом і ситуацією.

ТЕКСТОТВОРЧІ ФОРМУЛИ НІМЕЦЬКИХ НАРОДНИХ КАЗОК

Доп. - Фесенко В., ПР-33

Наук. кер. – ст.викл. Чепелюк А.Д.

Народна казка посідає особливе місце серед інших фольклорних жанрів. Вона віддзеркалює вірування і традиції народу, його філософію та історію. Специфічними рисами фольклорної казки є невіддільність реальності від вигадки, багатство ідейного змісту, художня виразність, протиставлення добра злу з неодмінною перемогою добра, а також структурно-композиційна оформленість.

Казковий текст базується на текстотворчих формулах, які зберігають його структуру й вільно модифікуються казкарем. Ініціальні формули слугують стартом для подальшої оповіді й